



**2021-04-09**

**Version 3**

# **Utvecklingsstrategi**

**LEADER Mellansjöländet 2014-2022**

# Innehållsförteckning

Summary .....	2
Sammanfattning .....	3
1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin .....	5
2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål .....	5
3. Strategins framtagning .....	5
4. Utvecklingsområdet.....	6
4.1 Områdesbeskrivning .....	7
4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter.....	8
5. På vilket sätt är strategin innovativ?.....	10
6. Vision.....	10
7. Insatsområden, mål och urvalskriterier.....	11
7.1 Övergripande mål för området.....	11
7.2 Insatsområden .....	13
7.3 Handlingsplan .....	14
7.4 Urvalsprocess .....	15
7.5 Mål och urvalskriterier.....	17
8. Finansieringsplan.....	19
9. Organisation.....	20
9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift) .....	20
9.2 Partnerskapet och föreningen.....	21
9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen .....	21
10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer .....	24
10.1 Samverkan mellan fonder .....	24
10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar .....	24
10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering .....	25
11. Kommunikation.....	26
12. Uppföljning och revidering .....	28
Bilaga 1: SWOT-analys .....	
Bilaga 2: Omvärldsanalys .....	
Bilaga 3: Motivering .....	
Bilaga 4: Enkät-sammanställning.....	
Bilaga 5: Remissvar .....	
Bilaga 6: Urvalskriterier.....	
Bilaga 7: Medlemsregister .....	
Bilaga 8: Kommunikationsplan .....	
Bilaga 9: Plan för uppföljning och revidering.....	

## Summary

Mellansjöländet is an area in Örebro County in which community-led local development within LEADER is applicable. The area consists of Askersund, Degerfors, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekeberg and Örebro County, and a smaller part of Karlskoga County.

The development strategy of the program period 2014-2020, LEADER Mellansjöländet has chosen overall objectives and priority areas as described below. Within each different priority area it is possible to apply for EU funding in accordance with the Leader method.

### *Overall objectives:*

- Create a sustainable habitat
- Achieve smart growth for everyone

### *Priority areas:*

#### **1. Business activities and entrepreneurship**

This priority area is focusing on the development of business and its products and services, but also how the funding issue can be resolved in other ways than to day. Innovative forms of cooperation and networking is also important to connect local production and consumption. Through increased networking local entrepreneurs will find synergy between their businesses. Economic support can be given to collaborative business.

#### **2. Improved infrastructure from a wide perspective ( transport, local service, broadband)**

Local service, transport and communication facilities are necessary conditions in order to live and work in the countryside. The priority area is partly about slowing the ongoing deterioration in local service but also achieve improvements where possible.

#### **3. Attractive living environment**

This priority area is focusing on actions which facilitate the possibilities to live and work in the countryside. Actions which increase the local identity are a key principle. This priority area includes new funding- and organizational forms for housing. Activities for and by young people are important, so are the associations which offer citizens an active lifestyle. Sustainable, meaningful context is about highlight the local perspectives, but also sharing commitment with others and gather around one idea.

#### **4. Efficient energy solutions and carbon reduction**

Support can be given to project which focusing on energy efficiency, transition to renewable energy and carbon reduction, such as new climate-smart solutions for passenger- and goods transport.

#### **5. Increasing climate resilience**

This priority area is focusing on smaller projects for analysis and feasibility studies regarding the resistance that a warmer climate is expected to lead to.

#### **6. Capacity development and learning**

Capacity development involves more than just knowledge and empowerment. This priority area is directed to areas and people which are exposed to segregation.

The non-profit association LEADER Mellansjöländet and LAG (Local action group) are responsible for the development work. The office is located in Fjugesta.

## **Sammanfattning**

Mellansjölandet är ett utvecklingsområde i Örebro län där Lokalt ledd utveckling inom LEADER tillämpas. Området består av Askersunds, Degerfors, Hallsbergs, Kumla, Laxå, Lekebergs och Örebro kommuner, samt en mindre del av Karlskoga kommun.

I denna utvecklingsstrategi för programperioden 2014-2020 har LEADER Mellansjölandet valt övergripande mål och insatsområden enligt nedan. Inom insatsområdena går det att söka EU-medel till utvecklingsprojekt i enlighet med LEADER-metoden, innebärande en samverkan mellan ideell, privat och offentlig sektor för att utveckla bygden.

### ***Övergripande mål:***

- Skapa en hållbar livsmiljö
- En smart tillväxt för alla

### ***Insatsområden:***

#### **1. Företagande och entreprenörskap**

Insatsområdet handlar om utveckling av företag och dess produkter och tjänster, men även hur finansieringsfrågor kan lösas på andra sätt än idag och innovativa samarbets- och nätverksformer, att koppla ihop lokal produktion och konsumtion. Med insatser i nätverk kan genom synergieffekter företagen bli starkare och mer konkurrenskraftiga. Projektstöd till företag kan ges till minst två företag i samverkan kan också ges.

#### **2. Förbättrad infrastruktur i vid mening (person- och varutransporter, lokal service, bredband)**

Lokal service, transport- och kommunikationsmöjligheter är nödvändiga förutsättningar för att kunna bo och verka i en bygd. Insatsområdet handlar dels om att bromsa pågående försämringar i lokal service dels om att åstadkomma förbättringar där det är möjligt.

#### **3. Attraktiv livsmiljö**

Insatsområdet handlar om insatser för att underlätta att bo och verka i en bygd. Insatser som stärker identitet och känsla för den egna bygden är grundprincipen. Här ingår även nya finansierings- eller organisationsformer för bostadsfinansiering. Aktiviteter för och av unga är viktiga insatser, liksom föreningslivet som erbjuder invånare en aktiv fritid. Hållbara, meningsfulla sammanhang kan handla om att lyfta fram de lokala perspektiven, men också att dela engagemang med andra och samlas kring en idé.

#### **4. Effektiva energilösningar och minskade koldioxidutsläpp**

Stöd kan ges till projekt för energieffektivisering, övergång till förnybar energi samt minskade koldioxidutsläpp, till exempel nya klimatsmarta lösningar på person- och varutransporter.

## **5. Ökad klimattålighet**

Mindre projekt för analys och förstudier rörande tålighet mot problem som ett varmare klimat väntas leda till ryms inom detta insatsområde.

## **6. Kapacitetsutveckling och lärande**

Begreppet ”kapacitetsutveckling” innefattar mer än enbart kunskap och förmåga, t ex ”empowerment”, rätt kontakter, rätt sammanhang samt reella påverkansmöjligheter. Projekten riktas till personer och områden som är utsatta för segregering och som har svag ställning på arbetsmarknaden.

Ansvariga för detta utvecklingsarbete är den ideella föreningen LEADER Mellansjölandet och den av föreningsstämman valda styrelsen kallad LAG (Local Action Group). Kansliet ligger i kommunhuset i Fjugesta.

## **1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin**

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fondsamordning.

## **2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål**

Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi EU2020. Därför bygger alla mål och processen för projekturvalet i strategin på de mål som är satt i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna.

Analyser ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov, som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområden ska omsättas i aktiviteter.

## **3. Strategins framtagning**

LAG LEADER Mellansjöländet tillsatte våren 2014 en arbetsgrupp för att ta fram en utvecklingsstrategi för LEADER Mellansjöländet 2014-2020. Arbetsgruppen hade totalt 5 längre möten. Som underlag användes för nationellt och regionalt perspektiv dels alla handlingar från Jordbruksverk och departement, plus regionala planer för Social- och Regionalfonden. Dessutom Regionförbundet Örebros regionala utvecklingsstrategi (RUS).

Det lokala perspektivet fångades upp på flera sätt. En extern utvärdering av LEADER Mellansjöländet 2007-2013 upphandlades av LAG. I ideell sektor genomfördes en enkätundersökning om hur man ser på utvecklingsarbetet i området. 86 föreningar fick enkäten, 36 svarade. Svaren redovisas i bilaga 4. Informationsinhämtningen från ideell sektor förstärktes också med djupintervjuer av ett tiotal föreningsrepresentanter.

Ett utkast till utvecklingsstrategi togs fram av en mindre skrivargrupp på basis av allt ovan nämnt material. Utkastet till utvecklingsstrategi skickades sedan ut på remiss till alla kända relevanta aktörer i Mellansjöländet. De 13 inkomna remissvaren redovisas i bilaga 5. Så gott som samtliga synpunkter i remissvaren har arbetats in i utvecklingsstrategin.

Den 17 november 2014 genomfördes en konferens med representanter från 20 nyckelorganisationer i området för att diskutera framförallt i utkastet beskriven vision och valda insatsområden. Synpunkterna från remissinstanser samt från konferensen diskuterades därefter på ett LAG-möte 18 november, då LAG också beslutade att med den korrigerade utvecklingsstrategin som underlag skicka in ansökan om att bilda utvecklingsområde inom Lokalt ledd utveckling under programperioden 2014-2020.

Under januari 2015, när utvecklingsstrategin kompletterades hölls två större möten för att samla information framförallt till SWOT- och omvärldsanalys. En del kommunala- och regionala handlingar gick igenom med samma syfte och slutligen skrevs större delen av strategin om av LAG:s skrivargrupp.

Efter beslutet om att utvecklingsstrategin prioriterats har denna färdigställts av LAG, en arbetsgrupp inom LAG, samt en skrivargrupp utsedd av LAG.

#### 4. Utvecklingsområdet

I Mellansjölandet ingår skogs- och lantbruksbygderna mellan de tre stora sjöarna Vänern, Vättern och Hjälmarén. Därav namnet Mellansjölandet. Sjöarna Unden, Skagern och Möckeln avgränsar området mot Västra Götaland och Värmland. Mellansjölandet är helt och hållet beläget inom Örebro län och består i stort sett av dess södra del. Ytan är 5 269 km<sup>2</sup>.

Området avgränsas även av de stora skogsområdena Kilsbergen i nordväst, Tiveden i sydväst samt Tylöskog i sydöst. Området består till drygt hälften av skog och mellanskogsbygd med gamla kulturinslag. Övriga delen är till stor del uppodlat slättlandskap.

I LEADER Mellansjölandet ingår Askersund, Degerfors, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekebergs och Örebro kommun. Dessutom ingår en mindre del av Karlskoga kommun, i stort sett öster om sjön Möckeln och söder om E18. Delar av området är storstadsnära landsbygd, medan andra delar är ren glesbygd. För Landsbygdsfonden är Örebro och Kumla stadskärnor inte med i området, vilket gör att landsbygdsdelen av området har totalt 83 200 invånare. För Social- och Regionalfonden ingår således även stadskärnorna i Kumla kommun och i Örebro kommun. Befolkningen blir då 210 335 invånare.

#### Fakta om Mellansjölandet

Antal invånare, inklusive tätorter > 20 000 inv	210 335
Antal invånare, exklusive tätorter > 20 000 inv	83 200
Områdets totalstorlek i km <sup>2</sup> utanför tätorter > 20 000 inv	5 100 km <sup>2</sup>
Områdets totalstorlek i km <sup>2</sup> inklusive tätorter > 20 000 inv	5 269 km <sup>2</sup>
Antal invånare per km <sup>2</sup> inklusive tätorter	39,9
Antal invånare per km <sup>2</sup> exklusive tätorter	16,3
Större tätorter och utvecklingscentra	Örebro, Kumla, Hallsberg
Befolkningsförändring för åren 2007-2013:	
- Flyttnetto	+ 85
- Födelsenetto	- 120
Total arbetslöshet i procent	9,2 %
Total arbetslöshet bland unga (18-24 år) i procent	19,3 %
Andel invånare med utländsk bakgrund	13,6 %
Antal registrerade företag per 1000 invånare	95,4
Antal nystartade företag per 1000 invånare	6,1
Andel av befolkningen i procent	18-24 år: 10,0%, 25-44 år: 25,4% 45-64 år: 24,5% 65-år: 19,4%

**Not.** Statistik över arbetsmarknad och företag avser hela kommuner utom Karlskoga.

Jämfört med programperioden 2007-2013 har området renodlats med färre delade kommuner, vilket innebär en förenkling. Nu är bara Karlskoga kommun delad,

#### **4.1 Områdesbeskrivning**

Inom området finns hela spannet från ren glesbygd till storstadsnära landsbygd. Identitetsmässigt är ändå området förhållandevis enhetligt, då man under lång tid har skapat sig vana att samarbeta och har förståelse för varandras situation och förutsättningar. Hela området ligger inom Örebro län, vilket gör att kommuner och invånare i många andra sammanhang är vana att ha kontakt med varandra.

Befolkningstalet i Mellansjölandet har varit i stort sett oförändrad under senaste femårsperioden. Inom området sker dock en omflyttning dels från glesbygd till tätorter, dels från mindre kommuner till området runt Örebro. Örebro kommun ökar därför snabbt i befolkning, precis som andra regionala centra i Sverige. Där är problematiken en annan än på landsbygden, med segregerat boende då många nysvenskar och lågutbildade bor koncentrerat i ett antal bostadsområden. Kommunens landsbygd är dock stor och uppvisar i stort sett samma mönster som övrig landsbygd i Mellansjölandet.

I Mellansjölandet finns en mängd småföretag, många framgångsrika, och även en del större företag. Det finns vad man skulle kunna kalla företagabygder i området. Exempel är Västernärke. Sammantaget är dock inte landsbygdsföretagen tillräckligt många för att kunna erbjuda en stor del av befolkningen arbetstillfällen i sin bygd. Arbetspendling är därför vanlig och viktig i Mellansjölandet. Den sker oftast till kommunhuvudort eller till Örebro. Örebro växer starkt och är en av Sveriges ledande tillväxtstäder när det rör handel och logistik. Arbetstillfällena i kommunen är således många och kommunen är ett av Sveriges mest framgångsrika logistikcentra.

Traditionellt jord- och skogsbruk är framgångsrika näringar i Mellansjölandet, även om lönsamheten inte alltid är den bästa i branschen. Även många av småföretagen i andra branscher är knutna till dessa näringar. På Närkeslätten, där merparten av jordbruket finns, är trenden att jordbruken blir allt större och mer lika att vanligt företag, med företagsledare, underentreprenörer och anställda.

Besöksnäringen är betydande i området, även om de riktigt stora turistmagneterna saknas. Örebro stad lockar en hel del turister och natur- och kulturturismen har ypperliga förutsättningar i hela området. Stora, sevärda och förhållandevis orörda skogsområden finns i området. Mest kända är Tiveden och Kilsbergen. I området finns också såväl kulturellt som historiskt intressanta bygder. Föreningslivet är rikt och mångfacetterat i hela området, och regionen är i förhållande till sin storlek framgångsrik inom idrotten.



## 4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter

LEADER Mellansjölandet vill motverka svagheter och ta vara på de möjligheter som kommit fram SWOT-analysen i bilaga 1 och i omvärldsanalysen i bilaga 2. I detta avsnitt ingår endast de i analyserna framkomna behoven och utvecklingsmöjligheterna som LEADER Mellansjölandet med Lokalt ledd utveckling har möjlighet att påverka.

Mellansjölandet är centralt beläget i landet med stora transportleder vilket gör området till en viktig knutpunkt både för gods och människor. Närheten till Örebro som visar stark utvecklingspotential ger goda förutsättningar för hela Mellansjölandet att utvecklas. Antalet små och medelstora företag samtidigt som det finns några stora företag. Det råder en positiv inställning till företagande och entreprenörskap. Områdets goda förutsättningar för jord- och skogsbruk samt höga naturvärden i form av vatten i olika former och för olika ändamål skapar möjligheter för stark utveckling. Det gör också ett rikt föreningsliv med stort lokalt engagemang och närheten till kunskapscentrum. Örebro universitet växer men även restauranghögskolan i Grythyttan finns i vår närhet. En mobilisering av dessa resurser kan bidra till stora förbättringar i Mellansjölandet. Eftersom samarbete mellan kommungränser är vanligt i området finns goda möjligheter att förverkliga detta.

Det är naturligt att utgå från dessa positiva, starka sidor om finns i vårt område: naturrikedomarna, vattnet, skogen, jordbruksmarkerna. Det centrala läget bör lyftas upp som en möjlighet där företagsklimatet kan bli ännu bättre, utbildningsmöjligheterna belysas och där föreningskraften ska användas och förnyas. Genom samarbete, mötesplatser, spridande av erfarenheter och stärkt identitet vill vi utvecklas för att bli ett mer hållbart tänkande område.

Nedan beskrivs behov och utvecklingsmöjligheter för Mellansjölandets insatsområden med utgångspunkt från SWOT-analysen.

### **Företagande och entreprenörskap**

Fler företagare och ökat entreprenörskap skapar fler arbetstillfällen i hela området. Försörjningsmöjligheterna på landsbygden behöver öka även där, så att fler inte bara bor utan också försörjer sig i sin bygd. För att minska på hotet med låg lönsamhet och regelkrångel behöver vi se möjligheterna i turism/besöksnäringen, förädling av råvaror, ökad samverkan och nya finansieringsmöjligheter samt stärka entreprenörskapet och uppmuntra samverkanslösningar. Genom projektstöd till företag, samverkan och innovativa lösningar kan lokal produktion/förädling/konsumtion av varor och tjänster uppmuntras. Detta innebär fler arbetstillfällen i bygden.

### **Förbättrad infrastruktur i vid mening**

Region- och arbetsmarknadsförstoring är i grunden något positivt. Men för att landsbygden skall få del av detta är en bra regional infrastruktur i form av person- och varustransporter, offentlig och kommersiell service samt tillgång till bredband viktigt. Det finns behov av förbättringar på alla dessa områden och om inte dessa faktorer uppfylls är det långsiktigt svårt att behålla befolkningstalen. För att inte öka centralisering och för att dämpa urbaniseringsprocesserna behöves fler infrastrukturensatsningar på landsbygden, andra former av kollektivtrafik och bra fiberuppkopplingar för att fler företag ska kunna etablera sig. Här måste vi lokalt finna gemensamma, innovativa lösningar lokalt i bygden, vilket är nödvändigt för att möjliggöra ett gott liv i alla åldrar.

### **Attraktiv livsmiljö**

En attraktiv livsmiljö är viktig för både tätort och landsbygd. Där det finns en bra livsmiljö vill människor bo, leva och kanske även hitta sitt arbete. Bostadsbrist, färre som engagerar sig i föreningsverksamheten, minskad kommunal och statlig service och inga samlingsplatser gör att Mellansjölandet ser behov av att uppmuntra att hitta nya finansieringsmöjligheter för byggande, hitta nya sätt att bedriva föreningsverksamhet, kanske i projektform. Framför allt på landsbygden är kontakter, nätverk och social samvaro viktigt och därför behövs samlingsplatser/lokaler där samverkan kan uppstå och utveckling ske. Insatser som stärker inkludering av såväl redan boende som nyanlända är viktigt på landsbygden, men även tydliga samarbeten mellan stad och land behövs för att bygga broar i integrationssyfte.

Dagens samhälle präglas av maktordningar. Det finns en obalanserad maktordning mellan stad och land där staden ses som det normativa och överordnad landsbygden. Konsekvensen blir att de flesta offentliga satsningarna hamnar i staden utan att särskilt många reflekterar över snedfördelningen. För att påverka urbaniseringstrenden och jämna ut åldersfördelningen på landsbygden behövs goda berättelser som visar att landsbygden är en enorm resurs för att stärka den egna identiteten, samt visar positiv information om den attraktiva boendemiljön på landsbygden

### **Effektiva energilösningar och minskade koldioxidutsläpp**

I Mellansjölandet, precis som i resten av Sverige och världen, finns behov av energieffektivisering och klimatinsatser. Vi lever i ett samhälle med stort beroende av fossil energi och andra ändliga naturresurser. Detta innebär såväl hot som möjligheter för landsbygden. Mellansjölandet vill verka för att förnyelsebara energilösningar, både i större och mindre skala, ökar i området. Även småskalig förädling minskar koldioxidutsläppet genom kortare transporter. Samverkan mellan föreningar, företag och organisationer kan underlätta dessa processer och även se till att kunskaper sprids. Det bidrar även landsbygdsutveckling och kan vara en grund till nytt företagande.

### **Ökad klimattålighet**

Idag finns en låg beredskap för de ökade hot som ett allt varmare klimat innebär. Det kan vara torka, kraftig nederbörd, stormar eller brand. Mellansjölandet vill sprida kunskap om ökad klimattåligheten genom samarbeten med organisationer, föreningar och företag.

### **Kapacitetsutveckling och lärande**

Mellansjölandet är en del av det nya kunskapssamhället. För att åstadkomma varaktig och hållbar lokal utveckling är kunskap ett måste. Vi vet att vi idag i Mellansjölandet har jämförelsevis få som utbildar sig på högskolenivå. Det är därför viktigt att all form av utbildning, att lärandeprocesser stimuleras och att dessa insatser når både stad och land. Personer med svag ställning på arbetsmarknaden är särskilt viktiga att nå med insatser för att öka anställningsbarheten, då kunskapssamhället gör att antalet enkla jobb blir allt färre. Ambitionen måste vara att alla ska få möjlighet att känna sig behövda och hitta sin plats i samhället.

Den långsiktiga utmaningen är att bygga hållbara, resilienta (motståndskraftiga) lokalsamhällen med fokus på en ekologisk, social och ekonomiskt hållbar utveckling och det vill Mellansjölandet sträva mot med dessa insatsområden.

## **5. På vilket sätt är strategin innovativ?**

I syfte att ha en lärandeprocess för LAG under programperioden kommer forskare att kopplas till LAG genom följeforskning. Återkoppling från denna kommer att göras minst årligen. Forskaren är inte bara en resurs för LAG, utan även en samarbetspartner i arbetet mot det gemensamma målet att utveckla landsbygden i Mellansjölandet.

LEADER Mellansjölandet avser att samverka med LEADER Mälardalens kansli primärt rörande säkerheten i handläggningsfunktionen. Även rörande projekt och metodutveckling kommer samverkan och erfarenhetsutbyte att ske med andra LEADER-områden i Mälardalen, med vilka erfarenhetsutbyte redan är etablerat.

Regionala aktörer, såsom Region Örebro län, kommer att involveras i verksamheten dels genom plats i LAG, dels genom löpande informationsutbyte och lärande för att åstadkomma bra samordning mellan insatser och projekt i området.

LEADER Mellansjölandet kommer att ha en flerfondslösning med Landsbygdsfonden, Regionalfonden och Socialfonden. I samband med detta kommer nya aktörer som inte tidigare varit aktiva i LEADER att sökas upp. Detta innebär en breddning av partnerskapet och därmed ett inflöde av nya perspektiv och idéer. Detta kommer att förstärkas av att LAG Mellansjölandet kommer att starta ett idéutvecklingsprojekt i början av programperioden där nya aktörer kan delta och nya idéer utvecklas.

## **6. Vision**

Att uppnå optimal livskvalité innebärande ett gott och rikt liv för alla, inom ramen för de möjligheter som våra livsmiljöer och ekosystem erbjuder.

Mellansjölandet är en del av kunskapssamhället med sprudlande företagande och lokalekonomier, rikt kultur- och idrottsliv, bra lokal service och boendemiljö samt öppenhet mot omvärlden. Nya kunskaper har lett till en av de boende själva skapad förnyelse av landsbygden, med ökad självförsörjning och återuppodling av landskapet. Identitet, självkänsla och delaktighet har stärkts genom positiva berättelser, vilket tillsammans med inkludering ökat den sociala sammanhållningen.

Klimatutsläpp och råvaruförbrukning har minskat och dessutom har samverkan mellan stad och landsbygd utvecklats. Arbetet med att göra samhället alltmer hållbart och resilient (motståndskraftigt) har skapat nya utvecklingsmöjligheter i Mellansjölandet. Resiliensen innebär även att ekosystem har restaurerats och den biologiska mångfalden stärkts.

Sammantaget har detta lett till en optimal livskvalité samt att befolkningsminskningen på landsbygden vänts till en ökning.

## **7. Insatsområden, mål och urvalskriterier**

### **7.1 Övergripande mål för området**

De övergripande målen grundas på behov och utvecklingsmöjligheter beskrivna i avsnitt 4.2 och ligger i linje med det samlade utvecklingsarbetet i Örebro län, vilket beskrivs bl a i den regionala utvecklingsstrategin (RUS). De övergripande målen konkretiseras i insatsområdena i avsnitt 7.2 och tillhörande mätbara mål och indikatorer som finns beskrivna i avsnitt 7.5.

#### ***Övergripande mål***

##### **- Skapa en hållbar livsmiljö**

En attraktiv livsmiljö är något som kan bidra till att utveckla Mellansjölandet. För att människor ska välja att leva och bo på landsbygden krävs dock mer än en vacker natur. Bibehållen och utvecklade lokala service, tillgänglighet, bättre infrastruktur, bättre möjligheter att kommunicera digitalt och gemenskap är viktigt för att få folk att välja landsbygden. I stadsdelar är strävan mot ökad inkludering och kompetenshöjande insatser viktig. Likaså ökade försörjningsmöjligheter genom stärkt företagande och fler arbetstillfällen. Detta övergripande mål stämmer överens med målet EU 2020 som handlar om att bidra till en välbalanserad utveckling av landsbygdens samhällen och ekonomier samt bevara och skapa nya jobb.

##### **- En smart tillväxt för alla**

Genom smart tillväxt för alla vill Mellansjölandet uppnå bättre utbildningsresultat på alla nivåer. Vi vill också öka sysselsättningsgraden hos alla målgrupper, synnerligen kvinnor, unga, äldre, lågutbildade och utrikes födda samt höja kompetensen för personer långt ifrån arbetsmarknaden. Innovativa lösningar ska hjälpa till att skapa smartare resursutnyttjande och en mer konkurrenskraftig koldioxidsnål och klimatsäker ekonomi inom framförallt jordbruks- och skogsbrukssektorerna. Ny grön teknik och miljövänligare produktionsmetoder ska minska resursåtgången, öka energitryggheten och minska koldioxidutsläppen.

## ***Horisontella mål***

LEADER Mellansjöländet kommer att arbeta med horisontella mål, vilka skall beaktas i alla utvecklingsprojekt som beviljas. Projektägare skall också i sina projekt alltid arbeta aktivt med minst ett av de horisontella målen. LAG granskar att så är fallet innan LAG-beslut fattas och följer upp detta i slutredovisning av projektet. Med ”beakta” avses att projektägaren i projektgenomförandet ska göra de val som gynnar de horisontella målen och med ”arbeta aktivt” avses att projektet innehåller ett aktivt arbete med att också åstadkomma förändring i enlighet med de horisontella målen.

### **- Hållbart samhälle**

Ett hållbart samhälle tillgodoser sina behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. LEADER Mellansjöländet beaktar att utvecklingsprojekt stöder, eller åtminstone inte motverkar, utvecklingen mot ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbara och resilienta lokalsamhällen.

Mål: Det hållbara Mellansjöländet

Indikator: Antal projekt eller delprojekt som aktivt jobbar med frågor om hållbar utveckling

Målvärde: 40

### **- Inkludering**

LEADER Mellansjöländet ser människors olikheter som en tillgång. Inkludering handlar om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter, oavsett bakgrund. Även tillgänglighet är viktigt. Vi vill därför skapa bättre förutsättningar för alla människor att integrera och engagera sig i Mellansjöländet. Inkludering ger nya perspektiv och ökar möjligheterna till nytänkande, idéutveckling och innovation.

Mål: Det inkluderande Mellansjöländet

Indikator: Antal projekt eller delprojekt som aktivt jobbar med inkluderingsfrågor

Målvärde: 40

### **- Jämställdhet**

Ett jämställt samhälle kan ses som en attraktivitets- och framgångsfaktor i arbetet för en mer attraktiv region. Därför vill vi att jämställdhet skall genomsyra hela verksamheten. Kvinnor och män ska helt enkelt ha samma möjligheter att forma samhället och sina egna liv.

Mål: Det jämställda Mellansjöländet

Indikator: Antal projekt eller delprojekt som aktivt jobbar med jämställdhetsfrågor

Målvärde: 40

De horisontella målen mål och indikatorer kommer att mätas och registreras av LEADER Mellansjöländets kansli varefter projekten slutredovisats.

## **7.2 Insatsområden**

Insatsområdena är direkt kopplade till behovsbeskrivningen i avsnitt 4.2 och de övergripande målen i avsnitt 7.1. Mål för insatsområdena finns i avsnitt 7.5.

### **Insatsområde 1. Företagande och entreprenörskap**

Inom Landsbygdsfonden möjliggör insatsområdet projekt där olika aktörer och företagare samverkar för att skapa sysselsättning i bygden dels genom att främja utveckling av befintliga företag, dels genom tillkomst av nya företag och nya produkter/tjänster. Det handlar om att finna möjligheten att med breda nätverk och finna lokala synergieffekter för att företagen skall bli starkare och mer konkurrenskraftiga. Att finna nya lösningar för företagsfinansiering är viktigt, då ordinarie kapitalmarknad ofta inte finns närvarande för småskaligt företagande på landsbygden. Likaså behövs nya idéer för företagens sätt att organisera sig internt och externt. Tillvaratagandet av den ökande turismen ingår i detta insatsområde. Inom Regionalfonden kan både projektstöd i enlighet med LEADER-metoden samt projektstöd till företag riktade till minst två företag i samverkan ges. Projekt som syftar till innovativa lösningar samt företagsstöden kommer att höra till Regionalfonden, övriga till Landsbygdsfonden.

### **Insatsområde 2. Förbättrad infrastruktur i vid mening (person- och varutransporter, lokal service, bredband)**

Lokal service, transport- och kommunikationsmöjligheter är nödvändiga förutsättningar för att kunna bo och verka i en bygd. Insatsområdet handlar dels om att bromsa pågående försämringar i lokal service och även att åstadkomma förbättringar där det är möjligt. Så kallade lokala servicepunkter, som kan se olika ut, är eftersträvansvärda, liksom fungerande kollektivtrafik. Förstudier och lokala mobiliseringsinsatser, men inte investeringar, för att få tillstånd fibernät på landsbygden ligger inom insatsområdet, vilket hör till Landsbygdsfonden.

### **Insatsområde 3. Attraktiv livsmiljö**

Insatsområdet handlar om insatser för att underlätta att bo och verka i en bygd. Nya finansieringsmöjligheter eller organisationsformer för bostadsbyggande ingår i detta insatsområde. Det kan handla om att främja nytänkande vad gäller finansiering av nya lokala verksamheter, innovativa samarbets- och nätverksformer eller att skapa mötesplatser mellan producenter, konsumenter och finansiärer. Aktiviteter för unga är en viktig insats. Det kan dels vara frågan om insatser för unga, dels unga själva som driver enkla utvecklingsprojekt, då inom ramen för s k paraplyprojekt. Föreningslivet erbjuder invånare en aktiv fritid vilket gör området attraktivt. Föreningar kan också ses som mötesplatser för olika målgrupper, vilket ökar gemenskapen och den sociala sammanhållningen i bygden. Nya former för föreningsverksamhet bör belysas. Ett väl fungerande föreningsliv bidrar till ett attraktivt område som främjar landsbygdsutveckling. Att stärka meningsfulla sammanhang handlar även om att bygga broar och synergier mellan projekten. Insatsområdet kan också innehålla projekt som genom berättelser förstärker områdets attraktivitet och identitet, stolthet och självkänsla hos invånarna. Insatsområdet hör till Landsbygdsfonden och Socialfonden.

#### **Insatsområde 4. Effektiva energilösningar och minskade koldioxidutsläpp**

Projekten som kan beviljas stöd handlar om energieffektiviseringar, övergång till förnybar energi samt projekt som minskar koldioxidutsläpp, till exempel nya klimatsmarta lösningar på person- och varutransporter. Insatserna är inte investeringar, utan förstudier, analyser och information. Projekt för mer lokalt producerad och distribuerad mat ryms också inom insatsområdet. Projekt som syftar till innovativa lösningar kommer att höra till Regionalfonden, övriga till Landsbygdsfonden.

#### **Insatsområde 5. Ökad klimattålighet**

Insatsområdet innehåller mindre projekt, såsom analyser, förstudier och utbildningsinsatser, med mål att göra samhället mer tåligt mot negativa konsekvenser av ett varmare klimat. Insatsområdet hör till Landsbygdsfonden.

#### **Insatsområde 6. Kapacitetsutveckling och lärande**

Insatsområdet omfattar ~~både Landsbygdsfonden och Socialfonden~~. Begreppet ”kapacitetsutveckling” innefattar mer än enbart kompetensutveckling och förmåga, t ex ”empowerment”, rätt kontakter, rätt sammanhang samt reella påverkansmöjligheter. Projekten ~~i Socialfonden~~ handlar om att med kapacitetsutveckling stärka personer som är utsatta för segregering och som har svag ställning på arbetsmarknaden. ~~Projekten kan även ske i Kumla och Örebro stad. Inom Landsbygdsfonden är insatsen~~ samt att höja kompetensen hos företagare och anställda för att genom utveckling och diversifiering skapa tillväxt i företagen.

### **7.3 Handlingsplan**

Inom Landsbygdsfonden för landsbygdsutveckling prioriteras projekt med inriktning på försörjningsmöjligheter, förbättrade boendebetingelser, energieffektivisering och klimatinnsatser samt social sammanhållning i bygden. Projekten skall vara innovativa i den meningen att projektidén inte redan prövats i samma område. Nya metoder för organisations- och samverkansformer är också önskvärda egenskaper hos projekten. LEADER Mellansjöländet kommer inom Landsbygdsfonden också för mindre projekt att använda sig av sk paraplyprojekt, vilket innebär minskad administration och inget behov av likviditet hos projektägaren.

Inom Socialfonden avser Mellansjöländet att prioritera kompetenshöjande projekt för personer långt från arbetsmarknaden. Även projekt som syftar till bättre inkludering av såväl redan boende som nyanlända, samt för att utveckla metoder för samarbetet inom och mellan olika samhällssektorer prioriteras. Treparterskap i enlighet med LEADER-metoden tillsammans med att projekten är förhållandevis små, är det som gör att Mellansjöländets projekt kompletterar det övriga delar av Socialfonden gör. De individer som projekten är avsedda att stärka måste alltså vara en part i projektet. Eftersom denna del av LEADER Mellansjöländets budget är liten bör Mellansjöländets del av finansieringen inte vara större än 400 000 kr per projekt.

Inom Regionalfonden kommer LEADER Mellansjöländet att inrikta stöden mot mindre projekt som stimulerar innovativa arbetssätt. Det handlar om att göra saker smartare och effektivare. Inte minst energieffektiviserande och klimatskonande insatser inom privata näringslivet skall prioriteras. Då denna del av LEADER Mellansjöländets budget är liten bör Mellansjöländets del av finansieringen inte vara större än 600 000 kr per projekt. LEADER-metoden skall användas, vilket tillsammans med att projekten är jämförelsevis små skiljer projekten mot de som andra delar av Regionalfonden beviljar. Insatserna är således kompletterande till det som resten av fonden gör.

Utöver stöd till utvecklingsprojekt i enlighet med LEADER-metoden skall också projektstöd till företag kunna ges i Regionalfonden. Dessa skall dock begränsas till att enbart omfatta små belopp (22 000 - 200 000 kr) och enbart ges till minst två företag i samverkan. Egen insats i form av minst 30 procent faktisk finansiering skall också krävas och målet med projektstöd till företag skall vara tillväxt och ökad sysselsättning. Stödet skall gå till ”mjuka” insatser såsom nätverksbyggande, samverkan, kompetenshöjning, gemensam marknadsföring eller insatser att utveckla innovativa former av företagens organisation.

I LEADER-projekt i Mellansjöländet kan investeringar utgöra en mindre del av ett projekt i fall då investeringarna är nödvändiga för att möjliggöra de aktiviteter som leder till att projektet når sina mål. LAG kommer att förtydliga detta i en policy som kommer att meddelas alla ansökare via gängse informationskanaler. Investeringar i privat ägd fastighet i Mellansjöländet är dock aldrig tillåtna.

Kansliet kommer i samverkan med LAG att genomföra allmänna informationsinsatser som når brett. Dessutom kommer riktad information ges till kända potentiella projektägare med inriktning på vissa av de valda insatsområdena, i den mån de själva inte söker information om möjligheterna att driva utvecklingsprojekt inom LEADER. Detta för att inte kompetens i utvecklingsfrågor som redan finns i Mellansjöländet av informationsbrist ska missa möjligheten söka stöd till utvecklingsprojekt. Kommunikationen beskrivs närmare i avsnitt 11.

Utöver drift, paraply och det i avsnitt 11 beskrivna idéutvecklingsprojektet avser inte LAG Mellansjöländet att driva egna projekt, åtminstone inte initialt. Det kan ske senare ifall det inte inkommer lämpliga externa projekt så att målen i strategin uppfylls. I sådant fall kommer LAG att driva projekt med inriktning mot det aktuella målet, och/eller genomföra tematiska utlysningar för att få in projektansökningar.

#### **7.4 Urvalsprocess**

LEADER Mellansjöländets kansli skall hantera ansökningar i enlighet med de sk GAR-föreskrifterna. Beslut om ansökningar kommer att ske i omgångar där närmast kommande inlämningsdatum alltid anslås på startsidan på Mellansjöländets hemsida.



LAG:s handlägningsflöde ser ut som följer:

- Ansökan inkommer
- Inom 48 timmar begär verksamhetsledaren kompletteringar.
- Ansökan skickas till ledamöterna i LAG:s arbetsutskott fem dagar innan utsatt möte. (om kompletteringar inkommit)
- Arbetsutskottet sammanträder, behandlar ansökan och har två beslutsmöjligheter:  
Återremiss till ansökaren för kompletteringar eller att medge LAG-prövning av ansökan.
- Ansökan skickas till LAG-ledamöter och suppleanter fem dagar innan utsatt möte. (om LAG-prövning medgivits av arbetsutskottet)
- LAG sammanträder och fattar beslut om ansökan.

Tidsperioden för detta förlopp är ca sex veckor. Inlämningsdatum samt datumen för arbetsutskottsmöte och LAG-möte kommer att finnas angivna på LEADER Mellansjölandets hemsida.

LAG:s urval av projektansökningar sker efter följande principer:

1. Ansökningar hanteras i inkommandeordning. Ordningen styrs av det diarienummer som ansökan erhåller när den inkommit i ALF.
2. Ansökningar som inte uppfyller de grundläggande villkoren för att kunna få stöd avslås eller återremitteras till ansökaren.
3. Ansökan granskas utefter de i utvecklingsstrategin fastställda urvalskriterierna och poängbedöms.
4. LAG fattar beslut om bifall/avslag.
5. Vid brist på medel prioriterar LAG den ansökan som fått högst poäng.

Delprojektansökningar inom paraplyprojekt kommer att behandlas på samma sätt, förutom att urvalskriterier är de som anges i paraplyprojektets projektplan. Delprojekten inom paraplyprojektet skall dock alltid bidra till utvecklingsstrategins genomförande och ligga inom något av de sex insatsområdena, men upplägget för delprojekten skall vara förenklat och delprojekten skall kunna vara mer av förstudiekaraktär än vad som kan tillåtas i vanliga utvecklingsprojekt. Beslut om delprojekt kan delegeras till LAG:s arbetsutskott.

## 7.5 Mål och urvalskriterier

### Insatsområde 1. Företagande och entreprenörskap

#### *Landsbygdsfonden*

Mål 1: Ökade försörjningsmöjligheter på landsbygden

Indikator: Antal nyskapade arbetstillfällen

Målvärde: 15

Mål 2: Nya produkter/tjänster

Indikator: Antal nya produkter/tjänster

Målvärde: 100

Mål 3: Ökade möjligheter för nya finansieringsformer

Indikator: Projekt där nya finansieringsformer uppkommer.

Målvärde: 5

#### *Regionalfonden*

Mål: Ökat antal arbetstillfällen.

Indikator: Antal nyskapade arbetstillfällen

Målvärde: 3

### Insatsområde 2. Förbättrad infrastruktur i vid mening

#### *Landsbygdsfonden*

Mål 1: Fler på landsbygden har tillgång till fibernät

Indikator: Antal genomförda förstudier till fiberprojekt.

Målvärde: 30

Mål 2: Antalet infrastruktursatsningar i vid mening, ökar på landsbygden.

Indikator: Antal projekt som lyft fram alternativa och innovativa servicelösningar eller kommunikationsformer

Målvärde: 20

### Insatsområde 3. Attraktiva livsmiljöer

#### *Landsbygdsfonden*

Mål 1: Stärkt lokal identitet.

Indikator: Antal aktiviteter för att stärka den lokala identiteten.

Målvärde: 300

Mål 2: Ökad social hållbarhet.

Indikator: Antal mötesplatser som skapats.

Målvärde: 65

Mål 3: Jämna ut åldersfördelningen på landsbygden

Indikator: Antal lokala aktiviteter av eller för unga.

Målvärde: 40

Mål 4: Livskraftigt föreningsliv

Indikator: Antal föreningar som omfattats av utvecklingsarbete av föreningslivets former.

Målvärde: 20

Mål 5: Ökat bostadsbyggande

Indikator: Antal nya finansieringslösningar för byggande av bostäder

Målvärde: 5

#### *Socialfonden*

Mål 1: Stärka och sprida den lokala identiteten

Indikator: Antal medverkande i projekt

Målvärde: 100

Mål 2: Integrera nyanlända

Indikator1: Antal projekt som samverkar mellan stad och landsbygd.

Målvärde: 5

Indikator2: Antal integrationsprojekt.

Målvärde: 10

### **Insatsområde 4. Effektiva energilösningar och minskade koldioxidutsläpp**

#### *Landsbygdsfonden*

Mål 1: Minska koldioxidutsläppen och effektivisera energianvändningen.

Indikator 1: Antal aktiviteter för effektiva energilösningar

Målvärde: 50

Indikator 2: Antal aktiviteter som verkar för minskade koldioxidutsläpp

Målvärde: 50

Mål 2: Skapa attitydförändringar för ökad energieffektivisering och minskade koldioxidutsläpp.

Indikator: Antal personer som deltar i informationsaktiviteter.

Målvärde: 500

#### *Regionalfonden*

Mål: Skapa effektiva energilösningar och minska koldioxidutsläpp hos företag och organisationer

Indikator: Antal företag och organisationer som får stöd

Målvärde: 10

### **Insatsområde 5. Ökad klimattålighet**

#### *Landsbygdsfonden*

Mål: Ökad spridning av kunskap om hur ökad klimattålighet uppnås.

Indikator: Antal deltagare i genomförda aktiviteter.

Målvärde: 150

## **Insatsområde 6. Kapacitetsutveckling och lärande**

### *Landsbygdsfonden*

Mål: Ökad kompetens och tillväxt i företagen

Indikator: Antal företagare och anställda som deltar i kompetensutveckling

Målvärde: 200

Mål: Utbilda och stärka personer långt från arbetsmarknaden

Indikator 1: Antal personer som deltar i utbildningsaktiviteter

Målvärde: 50

Indikator 2: Antal företag och organisationer som får stöd

Målvärde: 2

### *Socialfonden*

Mål: Utbilda och stärka personer långt från arbetsmarknaden

Indikator 1: Antal personer som deltar i utbildningsaktiviteter

Målvärde: 100

Indikator 2: Antal företag och organisationer som får stöd

Målvärde: 5

LAG grunder för beslut, urvalskriterier, poängsättning och definitioner av indikatorer presenteras i bilaga 6.

## **8. Finansieringsplan**

Lokal offentlig medfinansiering sker genom årlig inbetalning 2015-2020 från de ingående kommunerna i förhållande till invånarantal i Mellansjölandet.

På Degerfors kommuns önskan sker dock medfinansiering enbart av kansli och administration från Degerfors kommun. Inbetalningen blir då 35 procent av det beräknade behovet, vilket medfinansierar Mellansjölandets drift och övriga LAG-projekt. Det betyder i sin tur också att ansökningar om utvecklingsprojekt inom Degerfors kommun måste medfinansieras direkt av Degerfors kommun eller annan offentlig aktör för att kunna beviljas i LAG. Viss medfinansiering kommer dock från LAG och Region Örebro län och denna tillfaller alla kommuner i Mellansjölandet.

### ***Budgetfördelning på fond och åtgärd***

Driftskostnader: 8 140 000 kr (22 procent av budgetramen)

Samverkansprojekt Landsbygdsfonden: 0 kr

Genomförandeprojekt Landsbygdsfonden: 22 860 000 kr

Samverkansprojekt Socialfonden: 0 kr

Genomförandeprojekt Socialfonden: 3 000 000 kr  
Samverkansprojekt Regionalfonden: 0 kr  
Genomförandeprojekt Regionalfonden: 3 000 000 kr

## **Lokal offentlig medfinansiering**

Total budgetram 2014-2020	37 000 000 kr
Lokal offentlig medfinansiering (33%)	12 210 000 kr

Finansieringskälla	Belopp totalt	Belopp per år 2015-2020
Direkt i projekt	1 221 000 kr	
Direkt i projekt av Degerfors kommun	430 250 kr	
LEADER (medel från förra programperioden)	1 250 000 kr	
Region Örebro län	1 950 000 kr	
Askersunds kommun	838 303 kr	139 717 kr
Degerfors kommun	336 645 kr	56 107 kr
Hallsbergs kommun	1 263 225 kr	210 538 kr
Karlskoga kommun	16 817 kr	2 803 kr
Kumla kommun	871 822 kr	145 304 kr
Laxå kommun	413 478 kr	68 913 kr
Lekebergs kommun	560 412 kr	93 402 kr
Örebro kommun	3 058 048 kr	509 675 kr
<b>Totalt</b>	<b>12 210 000 kr</b>	

## **9. Organisation**

### **9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)**

LEADER Mellansjölandets kansli finns i i Lekebergs kommuns kommunhus i Fjugesta. Placeringen är strategiskt bra, då Fjugesta ligger hyggligt i mitten av Mellansjölandets geografiska område. Därtill finns bra kollektivtrafik.

Lekebergs kommun tillhandahåller kostnadsfritt två kontorsplatser, samt full kontorsinfrastruktur med tillhörande service. Kansliet skall bemannas av verksamhetsledare på 100 procents tjänst med högskolekompetens eller motsvarande, samt erfarenhet av liknande arbete, samt en projektadministratör på 50 procents tjänst med erfarenhet av administration och/eller ekonomihantering. Tjänstgöringsgraden hos kanslipersonalen kan påverkas av vilka LAG-ägda projekt utöver driftsprojektet och paraplyprojekt som kommer att startas. 22 procent av budgetramen kommer att användas till driftskostnader.

Hög kompetens hos anställda är viktig för att nå bästa möjliga kvalitet i kanslifunktionen och vidareutbildning av kanslianställda kommer att genomföras. LEADER Mellansjöländet avser att bygga vidare på den mycket väl fungerande kanslifunktionen man haft under programperioden 2007-2013. Det kommer att föras in LAG:s styrdokument att kanslipersonalens kompetens löpande skall följas och att vidareutbildning skall ske efter behov, både gällande befintlig personal och nyanställda.

För att ytterligare säkerställa kanslifunktionen avser LEADER Mellansjöländet att samverka med LEADER Mälardalen. Tanken är att teckna ett samverkansavtal minst innebärande att kanslierna garanterar varandras handläggningssfunktion i händelse av oväntade avbrott såsom sjukdom hos kanslipersonal.

Ekonomihanteringen avser LAG Mellansjöländet att upphandla externt. Detta för att kunna koncentrera kansliets arbete och de anställdas kompetens till projekthandläggning, projektredovisning och till information, coachning och uppföljning.

## **9.2 Partnerskapet och föreningen**

Människor och olika aktörer i utvecklingsområdet har historiskt sett alltid haft kontakter med varann och samverkat. Det är nu det redan etablerade partnerskapet i form av föreningen LEADER Mellansjöländet med 70 medlemmar, kommande från alla tre sektorerna, som ansöker om att bilda utvecklingsområde. Medlemsförteckning finns i bilaga 7. Partnerskapet består av juridiska personer som vill stödja och arbeta med lokal utveckling i Mellansjöländet. Huvuduppgiften för partnerskapet är att i demokratisk ordning att välja LAG och övergripande formulera LAG:s uppdrag att vara drivande i lokal utveckling och genomföra utvecklingsstrategin.

Flerfondslösning samt ändringar i geografiska området gör att LEADER Mellansjöländet nu kommer att bredda partnerskapet. Det handlar dels om att få in nya aktörer med lokal förankring och kännedom om lokala förhållanden i de nya områdena, dels om att i föreningen också få in erforderlig kunskap rörande de frågor som Social- och Regionalfonden hanterar. Detta kommer att ske dels genom medlemsrekrytering till föreningen, dels genom att ändra sammansättningen i LAG i enlighet med kommande avsnitt.

## **9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen**

LEADER Mellansjöländet hade under programperioden 2007-2013 ett väl fungerande LAG sammansatt av personer med olika kompetenser och bakgrunder. Under denna period skedde en viss omsättning på ledamöter, vilket har varit vitaliserande för LAG:s arbete. Olika uppfattningar har funnits i LAG, men de har aldrig lett till kvarvarande konflikter utan snarare till bra diskussioner där olika synpunkter beaktats. Detta ger ett bra utgångsläge inför programperioden 2014-2020.

LAG:s viktigaste uppgift är att vara en motor för lokal utveckling i enlighet med denna utvecklingsstrategi. Det betyder att till LAG skall väljas personer som är kunniga i lokal utveckling, som har stora nätverk och förmåga att informera och inspirera. I uppdraget ingår att i sin vardag, genom kontakter och nätverk, informera om och stimulera lokala utvecklingsinsatser. Dessa insatser kan sedan bland annat leda vidare till utvecklingsprojekt inom LEADER. På så sätt kan fler eldsjälarna och entreprenöriella personer på landsbygden hittas och förhoppningsvis inspireras att arbeta med lokala utvecklingsfrågor.

LAG har även en viktig uppgift i att ansvara för LEADER-programmets genomförande, vilket också kräver att ledamöterna har kompetens i styrelsearbete och förmåga att förstå det regelverk under vilka LEADER lyder.

LAG-ledamöter har alltid ett helhetsansvar för området, men har ett uttalat större ansvar att informera och stimulera i utvecklingsfrågor i den delen av Mellansjöländet där man har sin hemvist. Ansvar kan innebära att berörda lagledamöter utgör den primära kunskapsresursen för projekt och ansökare och för dem blir att uppfattas som en naturlig kontakt om man önskar information.

Ägare till pågående projekt behöver också tips och stöd, vilket kommer att ske genom att varje projekt får minst en mentor bland LAG-ledamöterna, vilken kontinuerligt följer projektet. Detta kompletterar det stöd som projektägaren får från LEADER:s kansli.

### ***LAG:s sammansättning***

LAG, tillika föreningens styrelse, kommer att sammanträda minst fyra gånger per år. LAG:s sammansättning regleras i föreningens stadgar och skall vara enligt nedan:

LAG skall vara sammansatt av en person från respektive sektor (ideell organisation, privat företagare, offentlig förvaltning) per kommun. Undantagen är två. Karlskoga kommun, vilka har endast en liten del i Mellansjöländet och mot den bakgrunden har de bara en representant i LAG, lämpligen kommande från ideell sektor. Örebro kommun, vars landsbygd är stor och folkrik, skall ha två representanter för ideell sektor istället för en.

Detta innebär 23 personer från de ingående åtta kommunerna i Mellansjöländet. Utöver dessa skall Region Örebro län beredas två platser i LAG. Region Örebro län är en nyckelorganisation för utveckling i Örebro län och de två ledamöterna från Region Örebro län skall framförallt tillföra särskild kompetens rörande Regional- och Socialfonden. Detta bidrar till att säkra att nödvändig kompetens finns i LAG och även kunskap om de för Mellansjöländet nya fonderna.

Detta summerar till 25 personer, varav 20 väljs till ordinarie ledamöter och 5 till suppleanter. Eftersom antalet offentliga representanter i LAG är nio, betyder det att offentlig sektor alltså inte har majoritet i LAG. Alla kommuner skall ha minst två ordinarie ledamöter, förutom Karlskoga och Region Örebro län som ska ha varsin ordinarie.

Verksamhetsledaren skall ha stående adjungering med yttranderätt på LAG-möten.



### ***Valberedningen***

LAG skall alltså inte bara vara en beslutsorganisation, utan också ha kapaciteten att driva den lokala utvecklingen i enlighet med utvecklingsstrategin, genom att sprida idéer, inspirera och vara aktivt drivande. Valberedningen i föreningen har därför en viktig roll för att se till att rätt personer och rätt sammansättning av personer väljs till LAG.

Valberedningen skall aktivt försöka hitta personer som representerar organisationer som inte tidigare varit aktiva och representerade i LAG. Detta, tillsammans med, att valberedningen också eftersträvar en viss omsättning på ledamöter, garanterar att LAG hela tiden fylls på med nya influenser och nya idéer.

Valberedningen skall också tillse att könsfördelningen i LAG inte åt något håll överskrider förhållandet 60-40. Dessutom skall valberedningen eftersträva att såväl yngre personer som personer med utomnordisk bakgrund finns representerade i LAG. Också detta stärker LAG:s dynamik och allsidighet. Uppdraget till valberedning kommer att fastställas av partnerskapet i en särskild arbetsinstruktion.

### ***Arbetsutskott***

Inom LAG utses ett arbetsutskott (AU) med nio ledamöter plus verksamhetsledaren som adjungeras till AU. Det verkar i enlighet med en delegationsordning som LAG tar fram. Arbetsutskottets skall bestå av en LAG-ledamot från varje kommun plus en från Region Örebro län. Alla tre sektorerna i LEADER skall vara representerade och representanter från en sektor skall inte ha majoritet i AU.

### ***Följeforskning***

Till LAG kopplas fölieforskning från universitet/högskola med regelbunden återrapportering till LAG. Denna löpande återkoppling till LAG ger möjligheter att successivt förbättra sin verksamhet.

Utöver att driva den lokala utvecklingen beslutar LAG om fördelning av medel för olika projekt, handlägger övriga beslutsärenden, ansvarar för kansliet och för driften av den ideella föreningen. LAG är också ansvarig för uppföljning av resultaten från de utvecklingsprojekt som Mellansjöländet beviljar. Verksamhetsledaren kommer för alla nya LAG-ledamöter att hålla introduktionsutbildning i LEADER-metoden, om de tre fonderna samt om utvecklingsstrategins innehåll och innebörd.

## **10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer**

### **10.1 Samverkan mellan fonder**

LEADER Mellansjölandets geografiska område överlappas av fiskeområdena för Vättern och för Hjälmaren/Mälaren (LEADER Mälardalen). LEADER Mellansjölandet kommer i sin utredning av rätten till stöd, i relevanta fall, att kontrollera med berört fiskeområde så att de inte har en inkommen ansökan till samma sak. Om så skulle vara fallet skall LEADER Mellansjölandet innan beslut komma överens med fiskevårdsområdet om till vilken fond ansökan lämpligen bör höra.

Samordningen inom Mellansjölandet rörande Landsbygdsfonden, Socialfonden och Regionalfonden sker genom att LAG i samband med beredning i Arbetsutskott, utifrån inriktning på insatser och mål, bedömer till vilken fond ansökan hör. Beaktat LEADER Mellansjölandets totala budgetrams storlek kan aldrig antalet projekt som kommer att kunna beviljas i projektstöd i Mellansjölandet bli fler än att detta kan ske i varje enskilt fall.

LEADER Mellansjölandet ser goda möjligheter att hitta synergieffekter mellan fonderna där projekt ur olika fonder kan bedriva aktiviteter som stärker varandra och strävar mot samma mål. På så sätt ökas den samlade effekten och måluppfyllnaden i projekten. Flerfondsstrategin öppnar upp för:

- \* Samsyn och gemensamma mål mellan olika delar av samhället
- \* Förnyelse som genom samverkan kan förbättra innovationskapaciteten
- \* Bredare kompetens i LAG
- \* Sakfrågor sprids till hela LAG som får en ökad förståelse och kunskap om dessa frågor

Resultatet blir positiva synergieffekter för utvecklingsstrategins genomförande.

### **10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar**

LEADER Mellansjölandets insatser skall komplettera insatser som görs av i området ingående kommuners, av Länsstyrelsen, av Region Örebro län, samt av sociala och regionala fondens utvecklingsstrategi för Östra Mellansverige. Att så sker säkerställs dels i valet av mål och insatsområden i strategin, dels genom löpande avstämning genom olika former av dialog med berörda aktörer. På samma sätt skall det säkerställas att inte dubbelfinansiering sker.

Särskilt viktigt blir att etablera ett informations- och kommunikationsutbyte med Länsstyrelsen i Örebro län, eftersom de hanterar större delen av det stöd förutom LEADER som ges till landsbygden. Detta för att undvika dubbelarbete och dubbelfinansiering.

LEADER Mellansjölandets mål och insatsområden har också valts efter samråd i form av möte och remissförfarande med regionala aktörer samt i området ingående kommuner. Inga invändningar mot valet av mål och insatsområden har inkommit från någon av dessa, tvärtom har de valda insatserna mottagits positivt.

### 10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering

En social hållbar utveckling underbyggs av likabehandling och icke-diskriminering av människor. LAG Mellansjöländet skall vara sammansatt så att jämställdhet eftersträvas. Relationen mellan kvinnor och män skall vara minst 40-60. Även projekten skall eftersträva jämställdhet i sitt genomförande. Att detta horisontella mål beaktas kommer att granskas av LAG i samband med beslut om projektansökningar. Genom att utvärdera projekten kan vi också se hur väl vi arbetat med jämställdhet.

Jämställdhet ska genomsyra hela verksamheten. Kvinnor och män ska ha samma möjlighet och makt att forma sitt samhälle. Detta gäller alla sektorer och även ungdomar, där flickors önskemål om aktiviteter ofta värderas lägre än pojkars. För att vår organisation ska bidra till ett mer rättvist och demokratiskt samhälle har vi valt tematiska insatsområden som är relevanta för både kvinnor och män.

LEADER Mellansjöländet skall främja lika möjligheter och motverka diskriminering. Detta genom att ge alla samma rättigheter och möjligheter att söka projektstöd och delta i projekt. Ingen ska missgynnas på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Inte minst i projekt ur Socialfonden är detta en viktig punkt att beakta. Genom socialfonden kommer LEADER Mellansjöländet kunna förverkliga projekt som fokuserar på att skapa verktyg för att minska skillnader i området, vilket kan bidra till att uppnå EUs mål om inkluderande tillväxt. Insatser som kan finansieras via socialfonden är bland annat utbildning, praktik, matchning till arbete, rehabilitering samt förberedande insatser i form av validering. Projekten ska vägledas av principer om hållbar utveckling, icke-diskriminering och tillgänglighet samt jämställdhet mellan män och kvinnor. Dessa så kallade horisontella principer är verktyg för projektens fokus på viktiga aspekter för ett hållbart och inkluderande arbetsliv. Projekt som finansieras av Socialfonden ska främja jämställdhet genom att:

- \* integrera jämställdhetsprincipen på alla områden genom särskilda åtgärder som inriktas på att varaktigt öka kvinnors och mäns deltagande och stärka deras ställning på arbetsmarknaden och på så vis sätta fokus på den könsmissiga snedfördelningen.

- \* syfta till att stärka kvinnors entreprenörskap och innovationsförmåga inom alla sektorer.

- \* Arbeta med attitydpåverkan vad gäller könstereotypa mönster.

Inom Socialfonden är det också viktigt att beakta projekt som medvetet öppnar upp för individer som är sjukskrivna, har en funktionsnedsättning, är utrikesfödda, att öka sin sysselsättningsgrad och på så sätt bistå med värdefulla kunskaper och insikter. Genom att identifiera och undanröja hinder för tillgänglighet kan projekt som finansieras av Socialfonden är en del av svensk arbetsmarknadspolitik och skall påskynda utveckling mot ett arbetsliv och samhälle där alla kan delta på likvärdiga villkor oavsett funktionsförmåga.

## 11. Kommunikation

LEADER Mellansjöländet eftersträvar att aktivt kommunicera möjligheterna med Lokalt ledd utveckling genom LEADER-metoden. Metodens mervärde och fördelarna med samverkan skall tydligt kommuniceras. Kommunikationsplanen i matrisform finns i bilaga 8.

### LEADER Mellansjöländets kommunikationsmål

- Information om Mellansjöländet ska vara lättillgänglig och lättförståelig, vilket också gör den enkel att sprida vidare.
- LAG bidrar till förståelse kring varför EU och Sverige satsar på Lokalt ledd utveckling.
- LAG förmedlar vilka mervärden som ett projekt kan ge en bygd.

### Målgrupper

Målgrupper är potentiella personer och organisationer som kan driva utvecklingsprojekt, medfinansiärer och samverkanspartners samt den bredare allmänheten.

Ett sätt att stärka underifrånperspektivet i Mellansjöländet är att öka kunskapen om Lokalt ledd utveckling varför det finns ett behov att nå ut till den bredare allmänheten. Genom att sprida vetskapen om Lokalt ledd utveckling kan vi engagera fler människor vilket bidrar till att uppfylla strategin och dess mål. Det är också viktigt att både män och kvinnor i olika åldrar, oavsett var man är född ska ha möjlighet att ta del av information om organisationen.

### Budskap

LEADER Mellansjöländets budskap är:

*Om du vill bidra till lokal utveckling så har Mellansjöländet både finansiering och administrativ rådgivning. Lokalt ledd utveckling skapas tillsammans och alla inblandade gör en viktig insats för utveckling av områdets samhällsutveckling på ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart sätt.*

### LAG

LAG kommer att arbeta med kommunikation på olika sätt och i olika steg. LAG:s huvuduppgift är att vara en motor för lokal utveckling genom att informera och stimulera lokala utvecklingsinsatser. Därför är det viktigt att de personer som utgör LAG har kontakter och nätverk där nya idéer och projekt kan skapas. LAG ska även arbeta med kommunikation så till vida att de ska fungera som mentorer i pågående projekt om så önskas.

Information om organisationen kommer att spridas via en uppdaterad hemsida, nätverksträffar, andra webbplatser (t.ex kommunernas), sociala medier såsom Facebook och Youtube, anslag och mötesplatser. Att delta i aktiviteter som redan existerar t.ex. företagsfrukostar, kommunbygderåd, föreningsmöten och länsbygderåd är andra viktiga aktiviteter för att fånga upp olika målgrupper. Övriga aktiviteter som planeras är att annonsera i tidningar och samordna ett politikermöte under vintern 2015/16.

LAG planerar också att starta ett idéutvecklingsprojekt som fokuserar på idéutveckling, kunskapsspridning, projektverkstäder samt byggande av nätverk och partnerskap. Genom

denna extrasatsning kan de som saknar kännedom och kunskap om LEADER ges verktyg för att kunna arbeta med Lokalt ledd utveckling.

Då denna utvecklingsstrategi är ett omfattande dokument innehållande en del information som är irrelevant för en ansökare kommer LAG att omedelbart efter strategins godkännande ta fram ett enkelt informationsmaterial innehållande information som huvudsakligen beskriver vilka insatser man kan söka stöd till och hur förfarandet går till.

Erfarenhetsutbyte ska också ske med andra LEADER-områden för att på så vis kunna sprida kunskap och idéer. Kunskap och idéer ska också spridas mellan projekten genom löpande kommunikation. Det är också av intresse att kommunicera resultat från projekten, dels för samarbetspartners men också för att allmänheten skall se vilken nytta EU och LEADER-projekten åstadkommer. Detta är viktigt för att bibehålla ett förtroende för arbetet med Lokalt ledd utveckling. Ett framgångsrikt tidigare exempel är projektet ”LEADER Lär för omställning till hållbarhet”, där fyra LEADER-områden deltog och totalt genomförde fem längre erfarenhetsutbytesträffar. De i utvecklingsområdet ingående kommunerna kommer att informeras i särskild ordning då de har en nyckelroll i LEADER. Detta då kommunen både är medfinansierad och, oftast, en tredjedel av trepartnerskapet i enlighet med LEADER-metoden. LEADER Mellansjöländet kommer också att upprätta en intern informationspolicy rörande hur extern information om värderingar, förhållning och färdriktning ges.

## **12. Uppföljning och revidering**

LAG:s uppföljning och utvärdering sker på tre sätt. Löpande på varje LAG-möte, genom utvärderingar samt genom följeforskning. LAG kommer att till Jordbruksverket komma in med begäran om revidering av utvecklingsstrategin då LAG finner det nödvändigt. Plan för utvärdering och revidering finns i bilaga 9

### ***Kontinuerlig uppföljning i LAG***

Inför varje LAG-möte skall verksamhetsledaren ta fram en information om aktuellt läge rörande insatser, mål och indikatorer, sam om hur stor del av projektbudgeten för insatser och fonder som är in-tecknad av beslut. På så sätt kan LAG ta detta i beaktande dels när man informerar om utvecklingsstrategin och dess insatser externt, dels när man beslutar om ansökningar. Då denna uppföljning sker på varje LAG-möte betyder det att den sker 4-6 gånger per år under hela programperioden.

På samma sätt kommer LAG löpande att följa att handlingsplan och kommunikationsplan följs och vid behov revidera den. Underlag tas fram av verksamhetsledaren.

### ***Följeforskning***

~~Inom driftsprojektet kommer årligen en mindre budgetpost att sättas av för att anlita en följeforskare. Dennes uppdrag kommer att vara att löpande följa LAG:s arbete och regelbundet ge LAG återkoppling rörande sin verksamhet och då ge tips på förbättringar av inriktning, metod och liknande. Detta med stöd från olika typer av forskningsresultat.~~

Tanken är att återkopplingen från följeforskaren till LAG skall ske 1-2 gånger per år.

### ***Intern halvtidsutvärdering***

Efter drygt halva programperioden, under 2018, kommer en större utvärdering att göras internt. Verksamhetsledaren kommer att ta fram ett underlag bestående av måluppfyllnader för alla indikatorer, förväntade resultat av pågående projekt, budgetläge samt information om vilka ansökningar som det då är känt att de kommer att komma in till LEADER Mellansjöländet.

Om utvärderingen visar att mål och indikatorer inte kommer att uppnås, eller att projektmedlen inte kommer att räcka för att nå dem, kommer LAG att anpassa prioriteringar i val av vilka projektansökningar som beviljas för att i möjligaste mån uppnå målen. Om det visar sig att ansökare inte finns för att uppnå något mål kommer LAG att starta LAG-projekt och/eller utföra riktade utlysningar.

Hittas ändå ingen lösning genom dessa åtgärder kommer LAG att lämna in en begäran om revidering av utvecklingsstrategin och då justera mål och indikatorer.

### ***Extern utvärdering***

I slutet av programperioden kommer en större utvärdering att upphandlas externt. På så sätt kan lärdom dras av programperioden som gått och dessa kan spridas i samhället.

### ***EU-rapporter***

Verksamhetsledaren skall ombesörja att önskat underlag lämnas till Jordbruksverket i önskad tid, samt att inhämtning av erforderliga uppgifter från projekt m fl sker löpande.